

Introducere în ecoteologia evanghelică

Fundamente biblice, teologice, istorice
și praxiologice

Daniel L. Brunner
Jennifer L. Butler
A. J. Swoboda

Traducere de Ruben Ologeanu
Prefață de Daniel Tanc



Oradea, 2023

_metamorfoze

Collecție coordonată de Teofil Stanciu și Marcel V. Măcelaru

Copyright 2014 by Daniel L. Brunner, Jennifer L. Butler and A. J. Swoboda
Originally published in English under the title *Introducing Evangelical Ecotheology* by Baker Academic, a division of Baker Publishing Group, Grand Rapids, Michigan, 49516, U.S.A. All rights reserved.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BRUNNER, DANIEL L.

Introducere în ecoteologia evanghelică / Daniel L. Brunner, Jennifer L. Butler, A.J. Swoboda ; trad. de Ruben Ologeanu ; pref. de Daniel Tanc.

- Oradea : DECENU.EU, 2023

Conține bibliografie

Index

ISBN 978-606-95706-7-8

I. Butler, Jennifer L.

II. Swoboda, A.J.

III. Ologeanu, Ruben (trad.)

IV. Tanc, Daniel Ovidiu (pref.)

2

Redactor: Daniel Cojiță

Corectura: Mirela Ștefan

Tehnoredactare și copertă: Gabi Giulușan

Dacă nu există în text altă precizare, citatele biblice sunt preluate din „Biblia”, Ediția Dumitru Cornilescu revizuită (EDCR), București, Societatea Biblică Interconfesională, 2019.

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări este permisă numai cu acordul scris al editurii. Toate drepturile asupra prezentei versiuni în limba română aparțin editurii Decenu.eu.

Editura Decenu.eu

Oradea, str. Măgurei, nr. 2

<https://libraria.decenu.eu/>

libraria@decenu.eu

PARTEA ÎNTÂI

De ce ecoteologie?

1. Introducere

Poveștile din spatele Poveștii

Nathan¹ și cu mine (Dan) am ajuns în comunitatea Mbanhela din provincia Gaza din Mozambic și am fost întâmpinați de cântecul plin de viață al celor șase femei care alcătuiesc asociația crescătorilor de păsări din acea mică comunitate. O organizație creștină de întrajutorare și dezvoltare, al cărei director național este Nathan, a oferit fonduri pentru o mare crescătorie de pui, hrană și provizii alături de 300 de pui pentru comunitatea Mbanhela. În plus, organizația a oferit și instruire de bază pentru creșterea animalelor și pentru marketing. La fiecare două luni, comunitatea începe o nouă serie cu 320 de pui. Creșterea puilor în vederea realizării de venituri ajută acea comunitate să se dezvolte în mod sănătos și sustenabil. Dar scopul creșterii păsărilor nu este doar pentru dezvoltarea comunității. Comunitatea Mbanhela a decis că Dumnezeu i-a chemat să ofere adăpost pentru douăzeci și nouă copii orfani sau vulnerabili. (O femeie, pastorul Ramira, ne-a spus deschis: „Dumnezeu ne-a spus să avem grijă de orfani și de văduve, iar noi așa facem.”) Profiturile obținute din vânzarea puilor îi ajută pe acei copii să meargă la școală și să cumpere cărți și rechizite.

Dar cu toate acestea, Mbanhela întâmpină multe dificultăți pe parcursul călătoriei sale. În primii doi ani de funcționare, a pierdut două serii întregi de pui. Una din cauza unui val de căldură neobișnuită, iar cealaltă din cauza celei de-a doua inundații care apare „o dată la o sută de ani”, dar care a apărut la treisprezece ani. Seceta, inundațiile și ploile atipice – cauzate toate, în primul rând, de schimbările climatice – perturbă tiparele de plantare și recoltare ale fermierilor din zonele

¹ Mai multe detalii despre povestea lui Nathan, în capitolul 7.

rurale.² Roberto Zolho, coordonatorul World Wildlife Fund din Mozambic afirmă că și alte probleme ecologice au un impact negativ asupra Mozambicului, printre care defrișarea și extincția speciilor prin vânătore ilegală.³ Populația săracă arde pădurile într-un ritm alarmant pentru a produce și pentru a vinde cărbune. Aproximativ 80% dintre locuitorii Mozambicului folosesc cărbunele pentru încălzire și gătit. Din cauza lipsei de hrană, ei oferă la schimb copacii pentru porumb. În plus, Mozambicul are cea mai mare rată a comerțului ilegal cu animale sălbatice din lume, o practică legată la nivel global de traficul de ființe umane și de droguri. În ciuda eforturilor organizațiilor nonguvernamentale (ONG-uri) de a proteja „speciile emblematice” – elefanți, câini sălbatici, țestoase de mare și dugong (un mamifer marin de mari dimensiuni similar unui lamantin) – braconierii au ucis în 2012 peste 3.500 de elefanți pentru fildeș și 680 de rinoceri pentru coarne. Braconierii obțin între 500 și 1000 de dolari pentru un corn de rinocer, care se vinde apoi cu \$65.000–\$85.000 pe piața neagră din Asia. Corupția și problemele legate de aplicarea legii subminează eforturile de protejare a pământului și a biodiversității. Zolho subliniază faptul că degradarea ecologică precum schimbările climatice, defrișarea și comerțul cu animale este legată în mod inextricabil de sărăcie. Mozambic se situează pe locul 185 din 187 de țări în Indicele de Dezvoltare Umană (IDU) al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.⁴

Povești precum aceasta stau în spatele cărții de față, povești ale unei Creații care suspină, ale unor urmași ai lui Hristos a căror ucenicie presupune din ce în ce mai mult și „îngrijirea” Pământului, dar și ale unor comunități precum cea Mbanhela care dau viață speranței și dorinței acute de a-i sluji pe cei mai săraci dintre săraci. Devine din ce în ce mai evident faptul că povestea creștinilor occidentali este inter-

² Alexander Huw Arnall, *Understanding Adaptive Capacity at the Local Level in Mozambique*, n.p.: *Africa Climate Change Resilience Alliance*, 2012, 4.

³ Interviu cu Roberto Zolho, coordonator al World Wildlife Fund Coastal East Africa Initiative, Maputo, Mozambic, 28 iunie 2013.

⁴ Khalid Malik et al., *Human Development Report 2013: Summary*, New York, United Nations Development Programme, 2013, 18. Dintre cele 26 de țări aflate la coada clasamentului IDU, 24 sunt din Africa.

conectată într-un mod inevitabil cu povestea comunității Mbanhela, cu narațiunea Creației și, de fapt, cu narațiunea lui Dumnezeu.

Poveștile noastre

Spune-mi care este peisajul în care trăiești, și eu îți voi spune cine ești.

— José Ortega y Gasset⁵

Elementul central al acestei cărți este povestea noastră comună ca echipă de scriitori. În procesul de scriere am încercat să prezentăm tensiunea răscumpărătoare pe care comunitatea o oferă și genul acela de ospitalitate, onestitate și construire de punți pe care sperăm că textul în sine le va genera. Suntem doi bărbați și o femeie dedicați reciprocității, dar cu toate acestea fiecare are povestea și stilul său unic de a scrie. Angajați într-un proces de scriere care păstrează atât propriile noastre voci unice, dar care, în același timp, dă naștere unei narațiuni ușor de citit și coerentă, fiecare dintre noi am contribuit cu ceva la fiecare capitol, iar apoi fiecare capitol a fost editat și cuprins, de comun, acord în întreg.

În calitate de autori, abordăm subiectul teologiei ecologice (numită de aici înainte ecoteologie) dintr-o perspectivă evanghelică. Fiecare dintre noi are rădăcini evanghelice; ne fundamentăm teologia pe *euan-gelion* („vestea bună”) a lui Isus Hristos.⁶ David Bebbington oferă un cadru care surprinde foarte bine înțelegerea pe care o avem a termenului „evanghelic”, atunci când indică patru elemente ale evanghelismului: „*conversionism*, credința că viețile trebuie să fie schimbate; *activism*, exprimarea Evangheliei prin acțiune; *biblicism*, o considerație aparte față de Biblie; și ceea ce s-ar putea numi *crucicentrism*, o accentuare a jertfei lui Hristos pe cruce”⁷. Aceste calități sunt între-

⁵ Citat în Belden C. Lane, *Landscapes of the Sacred*, ed. extinsă, Baltimore, MD, Johns Hopkins University Press, 2001 [1988], 20.

⁶ Robert Webber, *The Younger Evangelicals*, Grand Rapids, Baker, 2002, 14–15.

⁷ David Bebbington, *Evangelicalism in Modern Britain*, New York, Routledge, 1989, 3.

țesute în mod explicit în cartea de față. În acest text, în mod repetat, dăm glas chemării la convertire, schimbării vieții, ascultării invitației lui Isus Hristos la o ucenicie extinsă. Cea de-a treia parte a acestei cărți, cea cu privire la *înfăptuirea* ecoteologiei, este îndreptată spre activism și exprimarea Evangheliei prin experiențele de viață și acțiunile noastre. Pentru fundamentarea ecoteologiei noastre, susținem natura autoritară a Scripturii și a crezurilor. Nu în ultimul rând, dorința noastră este de a ne centra scrierile în Isus Hristos, recunoscând astfel că prin viața, moartea pe cruce și învierea Sa, Dumnezeu a acționat în mod definitiv pentru mântuirea și reconcilierea lumii.

Toți trei suntem ordinați: doi dintre noi (Dan și Jen) în denomi-nații tradiționale, iar unul (A.J.) în tradiția pentecostală. Chemarea noastră comună de a îngriji Pământul este parte a chemării noastre la ucenicie, iar chemarea la ucenicie nu este nimic altceva decât o chemare la Isus Hristos. „Cea mai mare problemă cu care se confruntă lumea de astăzi, cu toate nevoile ei arzătoare, este dacă cei care, prin mărturisire sau cultură, se identifică drept «creștini» vor deveni *ucenici* – studenți, urmași, practicanți – *ai lui Isus Hristos*, care să învețe în mod constant de la El cum să trăiască viața Împărăției cerurilor în fiecare colț al existenței umane”, scria regretatul Dallas Willard.⁸ Chemarea de a scrie această carte a pornit din dorința noastră de a răspunde împreună dreptului lui Isus asupra vieții noastre, de a întreba ce ar putea Isus să ne spună și să ceară de la noi în prezent. Cu toate că împărtășim o chemare comună pentru acest demers, fiecare dintre noi are propria sa poveste de spus.

Dan Brunner

Singurul meu lucru favorit din copilărie era casa din copac. Pe când aveam nouă sau zece ani, tatăl meu a construit o platformă într-un arțar mare la o înălțime de aproximativ 3,5 metri deasupra solului. De-a lungul anilor am adăugat un acoperiș și ziduri. Cu greu acceptam pe cineva să urce în acea casă din copac, dar în niciun caz pe surorile

⁸ Dallas Willard, *The Great Omission*, New York, HarperCollins, 2009, xv.

mele. De cele mai multe ori, mă cățăram în copac ca să evadez, să respir, să dau în clocot, „să mă calmez”, după cum spunea mama. Unul dintre pereți avea o înclinație ușoară și îmi puteam duce genunchii la piept, mă sprijineam de peretele înclinat și stăteam pur și simplu acolo singur. Îmi plăcea mult casa din copac și îmi plăcea mult și arțarul acela. Singurele animale de companie pe care le-am avut erau peștii tropicali; acel arțar a fost unul dintre cei mai credincioși prieteni ai mei.

Părinții mei au trăit în perioada Recesiunii. Asemenea multora din generația lor, ei au dus „economisirea” la o extremă pe care noi, copiii, o consideram excesivă. Majoritatea lucrurilor pe care ei le economisau – cultivarea unei grădini, deținerea / condusul unei mașini eficiente din punct de vedere al consumului de combustibil, păstrarea tuturor lucrurilor care ar putea fi utile într-o bună zi – erau făcute preponderent cu scopul de a economisi bani. Toate aceste practici m-au format și pe mine.

Privind retrospectiv, singura și cea mai intensă perioadă ecologică din viața mea a fost când, pe la jumătatea vârstei de 30 de ani, familia mea și cu mine am trăit într-o comunitate din pustie numită Holden Village în North Cascades din statul Washington. În acest mediu izolat, fără telefon sau televizor, am petrecut un timp netulburat într-o frumusețe naturală spectaculoasă, am mâncat hrană cu un impact scăzut asupra mediului, ne-am închinat zilnic, am studiat lucruri spirituale și ucenicia, am ținut Sabatul și am trăit un stil de viață simplificat. Cel mai important lucru a fost că dascăli talentați au condus micuța noastră comunitate într-un dialog intențional despre ecologie și situația planetei. Niciodată nu mai petrecusem până atunci un timp atât de specific pe o problemă atât de vitală cu oameni atât de bine informați și pasionați.

Asemenea colegilor mei coautori, și eu am locuri favorite în gloria Creației lui Dumnezeu: litoralul și cascadele din statul meu natal Oregon, Tuolumne Meadows și Half Dome din Yosemite, Dungeness Spit și Lacul Chelan din statul Washington, Pădurea Neagră și Alpii bavarezi din Germania, Iona și Loch Ness din Scoția și Betws-y-Coed și Snowdonia din Țara Galilor. Pe de altă parte, am văzut și degrada-

rea mediului la scară largă. Înainte de căderea Zidului Berlinului, am văzut dezastrele ecologice extinse – poluarea aerului și a apei, ploaie acidă etc. – ale unei industrii chimice aflate în plină dezvoltare în Halle (Saale), din estul Germaniei. În Burundi, am fost martorul efectelor dezastruoase ale defrișării, ale degradării terenurilor și ale eroziunii solului asupra oamenilor din satele din centrul țării.

În 2010 mi s-a îndeplinit un vis vechi atunci când colegii mei și cu mine am lansat programul Christian Earthkeeping (CEK) la seminar (George Fox Evangelical Seminary).⁹ Cu aproape un an înainte, împreună cu un grup dedicat de studenți am lucrat la viziunea și structura programului. Misiunea sa este de a forma lideri evanghelici care să cultive grija pentru Creație în comunitățile lor. Raționamentul nostru pentru acest program poate fi sumarizat foarte simplu:

- Pământul este în pericol.
- Biserica (în special bisericile evanghelice) a fost în mare parte tăcută.
- Biblia vorbește despre relația noastră cu lumea creată.
- Biserica trebuie să răspundă poruncii date de Dumnezeu de a „păzi” Pământul (Gen. 2:15).
- Liderii creștini au nevoie de o bază teologică și biblică pentru îngrijirea Pământului.

Studenții sunt supuși unui spectru larg de autori, experți și practicieni în timp ce se angajează în reflecția teologică, în disciplinele spirituale și în praxiologie intențională.¹⁰ Mai mult ca oricare, această carte

⁹ Pentru mai multe detalii cu privire la acest program, vezi descrierea de la George Fox Evangelical Seminary, Christian Earthkeeping Concentration, <http://www.georgefox.edu/seminary/programs/christian-earthkeeping/index.html> (accesată pe 27 iulie 2013). Un set modular de seminarii de doi ani care oferă 12 credite include două seminarii anuale („Teologia și slujirea Creației” și „Eschatologia, noua creație și etica comunitară”) și două cursuri introductive intensive de vară („Teologia și etica pământului” și „Sărăcia și îngrijirea restauratoare a pământului”).

¹⁰ Oxford English Dictionary / Dicționarul englez Oxford (de aici înainte OED) „praxis, subst.”, definește praxiologia drept „practicarea sau exercitarea unui subiect tehnic sau a unei arte în mod distinct de teoretizarea lor.” Praxiologia derivă din

a apărut datorită comunității educaționale de la seminarul nostru, datorită studenților – inclusiv a celor doi colegi coautori – care s-au dedicat pentru ceea ce înseamnă să fii un ucenic al lui Hristos și un administrator plin de dragoste față de Creație.

Eu am fost un luteran toată viața; tatăl meu și mama mea au fost luterani toată viața. Căminul nostru a fost înrădăcinat într-o spiritualitate evanghelică, pietistă pentru care sunt recunoscător. În prezent, sunt ordonat ca pastor în cadrul Bisericii Evanghelice Luterane din America, predau la un seminar evanghelic de tip wesleyan și cu rădăcini în spiritualitatea de tip quacker. Rugăciunea mea este ca această carte să fie o mică parte din construirea de punți ecoteologice într-un duh de ospitalitate și har.

Jennifer Butler

Bunica mea este o persoană căreia îi place să observe păsări. De când mă știu, ea a avut totdeauna un ghid roșu de buzunar Audubon și un binoclu lângă balansoarul ei. Când eram copil, ea mă striga: „Jennifer! Vino să vezi asta!”. O ascultam și priveam prin binoclu pentru a vedea de aproape pasărea regală cu coroană de rubin și cinteza cu bonetă neagră. În sinea mea, suspinam jurându-mi că nu voi ajunge niciodată o bătrână obsedată de observarea păsărilor. Astăzi, dacă aş avea un avatar, acela ar fi o pasăre, poate o vrabie cântătoare al cărei cântec m-a însoțit atât de des la culcare și m-a salutat dimineața.

Nu îmi amintesc momentul, dar într-o bună zi, când m-am uitat în sus, am observat păsări peste tot. Am petrecut o vară întregă observând cum păsările de la fereastra mea ieșeau din găoace. Am petrecut o primăvară făcând pelerinaje spre locul în care rândunelele formau un vârtej uriaș care cobora apoi din cer, asemenea unei scufundări agitate, spre coșul de cărămidă al unui cinematograf abandonat.

Astăzi, mai evadez pe un drum de țară care se termină în fața unei ferme. Sunt câmpuri de lucernă pe ambele părți, iar iarna, când

teologie sau, după cum vom vedea, ea poate transforma teologia noastră. Ecopraxiologia încorporează ecoteologia.

iarba a fost adunată, pe acolo rătăcește o turmă de oi, iar pisicile vânează rozătoare. Eu merg acolo pentru păsări. O egretă mare albatră pășește pe câmp – amintindu-mi de un om bătrân înalt, cu torsul și umerii încovoiați de vârstă, acoperit cu o jachetă de stofă albăstruie, care își ține mâinile împreunate la spate în timp ce face pași rari și calculați.

Odată, am găsit un șoim tânăr cu coada roșie, rănit pe marginea drumului. S-a așezat aproape recunoscător, de bunăvoie, într-o cutie de carton și a stat tăcut pe bancheta din spate a mașinii, rotindu-și încet capul când într-o parte, când în alta, clipind din ochii săi mari și sticloși în timp ce ne îndreptam în tăcere spre centrul de recuperare a viețuitoarelor sălbatice.

Am observat și priveliști stranii: măcăleandri dolofani ciugulind de pe sol când primăvara este încă departe, stoluri imense de găște care zboară spre sud chiar și în mijlocul iernii și pescăruși care apar pur și simplu într-o bună zi – într-un câmp de iarbă udă și înghețată (departe de ocean) care stau în mici cursuri de apă înghețată ca și cum ar fi găsit marea. Nu știu ce căutau acolo, dar de fiecare dată când treceam cu mașina nu puteam să nu mă gândesc că erau ca niște canari în mina de cărbuni¹¹ – sistemul nostru mai vechi de avertizare, care apăreau în locuri în care nu ar fi trebuit să fie, în momente care erau complet inexplicabile.

Fiecare priveliște – chiar și cele stranii și prevestitoare de rău – mă fascinează. Ca să fiu sinceră, cel mai mult îmi plac vrăbiile și pitulicile. Păsările obișnuite îmi amintesc de unde provin – lacurile din nordul statului Idaho, câmpiile din estul Washingtonului și lanțul muntos Blue din partea de nord-est a Oregonului.

Am fugit de mine și de propriul meu trecut multă vreme, dar adevărul cu privire la cine sunt și de unde vin se arată prin ceea ce nu mai pot să nu observ: păsări în zbor, felul identic în care mâinile mele arată la

¹¹ „Canarii din mină” este o expresie care derivă din practica minieră britanică a secolului XIX, în care păsările erau folosite pentru a detecta scurgerile de monoxid de carbon. Deși metoda nu se mai practică din 1986, expresia a rămas în uz și desemnează indicatorii unui potențial risc (n.tr.).

fel cu cele ale mamei mele atunci când sap în grădină și faptul că mă simt cel mai autentic eu însămi atunci când merg în tăcere pe un drum de țară liniștit.

Obişnuiam să fiu stânjenită de mediul în care am crescut – la zeci de kilometri de o bibliotecă sau de un magazin alimentar, de treburile care presupuneau smulgerea buruienilor și culesul fructelor de pădure, de faptul că citeam revista *Little Women* în loc de *Seventeen*. Am petrecut mult timp încercând să uit că am crescut în mediul evanghelic din America rurală. În cele din urmă, am început să înțeleg câte ceva cu privire la cine eram cam în același timp în care am observat păsările.

Acum slujesc în United Church of Christ. Îmi pasă de femei și de dispariția spațiilor sălbatice. Sunt o idealistă din punct de vedere politic. Accept știința care ne spune că ne confruntăm cu o apocalipsă de origine omenească. Iau Scriptura în serios, dar nu întotdeauna în mod literal. Și sunt o evanghelică. Cred în mesajul Evangheliei, în relația personală cu Hristos. Oamenii pe care îi prețuiesc cel mai mult cred într-o Creație literală de șapte zile și sunt suspicioși cu privire la știință și la politicieni. Am trăit în comunități care și-au pierdut identitatea locală atunci când Walmart a venit în oraș, iar apoi am experimentat eliberarea când tot Walmart a oferit locurile de muncă atât de necesare tăietorilor de lemne șomeri. Știu cum este când un fermier își pierde jumătate din cireadă din cauza lupilor protejați de lege. Am prieteni care nu au mers niciodată la liceu pentru că și-au petrecut după-amiezile și weekendurile la întors fânul sau conducând combina agricolă.

Uneori mă simt copleșită de situația stânjenitoare, dar de cele mai multe ori sunt convinsă că acest echilibru este căminul – adică exact locul în care ar trebui să fiu. Această carte este parte a acestei stânjenitoare origini – un angajament de a pune laolaltă cele două lumi ale mele.

Sunt nepoata Virginiei Grace, o observatoare de păsări; fiica lui Robert Lee, un om din clasa muncitoare și membru al Partidului Republican; și a lui Karen Lee, o mamă casnică, grădinăreasă și baptistă născută din nou. Am crescut printre camionete de marfă, am mers

la vânătoare și am lucrat la Walmart în adolescență. Și cumva, poate prin intervenție divină, am devenit un martor uluit – un observator amator al păsărilor.

A.J. Swoboda

Ne naștem cu toții cu o mare datorie, cred eu. Hainele, mâncarea și amprentele noastre ne sunt date. Nici cu cuvintele nu este diferit. Noi doar le împrumutăm. Părinții mei mi-au oferit posibilitatea de a experimenta Creația lui Dumnezeu cu mult înainte ca memoria să înceapă să funcționeze: plimbările prin pădurile din Oregon, strângerea frunzelor, dragostea pentru trandafiri. Cred că, într-un anume sens, am împrumutat și dragostea pentru Pământ de la altcineva: de la Cel care l-a creat.

Pe vremea copilăriei, verile însemnau totdeauna Montana. Pelerinajul – care mă aducea din Oregon, iar pe tatăl meu din New Mexico la Billings, Montana, unde locuia bunicul meu – se termina undeva sus în vârful unei șosele bătute de vânt care șerpuia de-a lungul râului Boulder. Acolo ne aștepta o cabană veche și prăfuită care era dotată cu o mică bucătărie și cu o plasă de muște veșnic ruptă pe jumătate. Era perfect. Râul Boulder era religia noastră comună. Cu o predictibilitate liturgică, noi, cei trei bărbați Swoboda, ne trezeam la cinci dimineața pentru a privi soarele, păstrăvii și așteptările noastre răsărind. Și odată cu fiecare salt al peștilor deasupra mormântului de ape repezi, știam că ne aștepta o zi lungă.

Bunicul Rudy era un maestru al pescuitului la muscă și veteran din cel de-Al Doilea Război Mondial. Asemenea lui Dumnezeu, el făcea muște. Crescut de bătrâni, Rudy nu doar că știa *unde* se află peștii, ci știa și cum *gândesc* aceștia. El avea o minte asemănătoare cu a unui păstrăv. Îmi amintesc textura mâinilor sale zbârcite în timp ce mă ajuta să pun o muscă nouă făcută manual pe firul de pescuit după ce agățasem una într-o rădăcină subacvatică. Apoi, mai era și tatăl meu, un copil curajos și îndrăzneț din anii 1960. El intra în apa adâncă din când în când, doar pentru a fi luat de curent. Bunicul își dădea ochii peste cap. De multe ori. Dar eram cu toții împreună. Din precauție,

rămâneam într-o zonă sigură între cei doi în timp ce aruncam momeala în apele reci din Montana.

Acele ieșiri au fost magice și au rămas fixate în timp. Mirosul râului, sunetul stâncilor și culoarea cerului te făceau să te simți ca și cum Dumnezeu ar fi aruncat o privire peste culmile munților doar pentru a vedea ce se întâmplă.

Bunicul a murit la câteva ore după ce a pus la poștă felicitarea cu ocazia sărbătorii zilei mele de naștere de 25 de ani. După înmormântare am citit-o. A scris așa „Nepoate, te iubesc. Ai grijă de sănătatea ta. Cu drag, Rudy.” Odată cu moartea bunicului s-au sfârșit și pelerinajele noastre anuale. Și tata, și eu încă mai vorbim despre Boulder și despre modul în care bunicul ne-a învățat să pescuim și despre modul în care probabil încă își mai dă ochii peste cap. Într-un fel, Boulder ne-a unit: trei generații de bărbați, un soldat din cel de-Al Doilea Război Mondial, un doctor și un tânăr confuz. Noi am fost râul acela. Și vom fi pentru totdeauna.

Am devenit creștin în cel de-al doilea an de liceu și apoi m-am alăturat unei biserici penticostale. Prima mea întâlnire cu penticostalismul a fost lecturarea superficială cu privire la penticostalii din munții Apalași care beau cu îndrăzneală otravă și mânuiau șerpi.¹² Nu are rost să spun că aceasta a fost o prezentare atipică (dar stimulative) a penticostalismului. Ulterior, la colegiu, am participat la o slujbă penticostală în campus și, în scurt timp, am devenit pastorul acesteia. Pe parcurs, am ajuns să cred că penticostalismul și grija față de Creație nu erau incompatibile. De fapt, penticostalii Îl iubesc pe același Duh care Se mișcă pe deasupra Creației. Se mișcă pe deasupra noastră. Și caută să ne împace.

Scriu pentru că schimbarea este imperativă. Fără îndoială, este nevoie de schimbare în familia mea penticostală ce a fost adesea caricaturizată ca fiind lipsită de contribuții la conversația ecologică. Există ceva adevăr în afirmația aceasta. Într-un fel, moștenirea mea religioasă a canonizat o mentalitate teologică dăunătoare care nu doar că

¹² Dennis Covington, *Salvation on Sand Mountain*, New York, Penguin, 1995.

perpetuează, ci și încurajează distrugerea Pământului pentru a grăbi revenirea lui Hristos. Cu toate acestea, pe parcurs, am ajuns să cred că și comunitățile pentecostale pot contribui și pot oferi speranță în această criză. Poate și pentru că fondatorul Zilei Pământului a fost un pentecostal.¹³

Noi ne împrumutăm de la pământ, nu suntem proprietari. L-am cunoscut dintotdeauna pe Dumnezeuul râurilor repezi. Acum Îl cunosc pe Dumnezeuul casei, al sălii de curs, al bisericii și al Bibliei. Dar El este același Dumnezeu. Tatăl meu și cu mine încă vizităm Boulder. Nu la fel de des însă. Acum am și eu un fiu. Va fi un moment, undeva în josul cursului râului când îl vom duce la cabană; va simți mirosul râului, va vedea mâinile zbârcite ale tatălui meu și îl va urmări pe tatăl său cum va învâța să înoate în râu. Și bunicul său își va da ochii peste cap. Acolo pietrele vor striga, frunzele vor șerpui pe râu, iar Dumnezeu, prin har, Își va arunca privirea peste munți.

Structura cărții

Reconstrucția viziunilor asupra lumii și redirecționarea praxiologiei și a vieții spirituale sunt necesare pentru a înfrunta lungul ciclu al declinului care a contribuit la situația actuală a sistemelor ecologice.

— Anne Marie Dalton și Henry C. Simmons¹⁴

Jürgen Moltmann descrie o componentă majoră a procesului prin care teologia lui s-a dezvoltat după convertirea la Hristos pe când se afla, ca soldat german din cel de-Al Doilea Război Mondial, într-un lagăr

¹³ John McConnell Jr., cel care a inițiat Ziua Pământului și totodată fiul unuia dintre membrii fondatori ai Adunărilor lui Dumnezeu, credea că Ziua Pământului era o oportunitate „pentru a arăta puterea rugăciunii, validitatea actelor de caritate și preocuparea practică pentru viața Pământului și a oamenilor lui.” Darrin J. Rodgers, „Pentecostal Origins of Earth Day”, Flower Pentecostal Heritage Center website, <http://ifphc.wordpress.com/2010/04/22/pentecostal-origins-of-earth-day/>.

¹⁴ Anne Marie Dalton și Henry C. Simmons, *Ecotheology and the Practice of Hope*, Albany, State University of New York Press, 2010, 70.